

Försvarsdepartementet

Er referens: Fö2024/00152

Vår referens: 24-905

Remissyttrande över Ds 2024:2, Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater

Post- och telestyrelsen (PTS) har enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för PTS ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation. Utifrån PTS ansvarsområde lämnar myndigheten i detta yttrande följande synpunkter på promemorian Ds 2024:2, Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater.

Sammanfattning

PTS har i huvudsak inte några invändningar mot de bedömningar och förslag som redovisas i promemorian. PTS vill framhålla vikten av att amerikanska militära styrkors användning av radiosändare på svenskt territorium sker på ett sätt som är förenligt med svensk frekvensplanering. Mot den bakgrunden anser PTS att promemorians förslag till ändring i förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation – FEK – bör förtydligas, så att det framgår att amerikanska militära styrkors användning av radiosändare ska vara undantagen från tillståndsplikt när användningen ryms inom de villkor som bestämts för Försvarsmaktens frekvenstilldelningar.

PTS synpunkter

Avsnitt 7.2.19 – Militära postkontor m.m.

PTS har inte någon invändning mot promemorians slutsats att de amerikanska militära styrkorna får bedriva en militär posttjänst i Sverige utan att tillstånd enligt postlagen (2010:1045) krävs. Det är givetvis viktigt att den posthanteringen inte involverar svenska

kunder samt att breven hanteras i ett slutet system och inte sammanblandas med övrig brevhantering på svenskt territorium.

I sammanhanget kan följande nämnas. Det framgår inte av promemorian huruvida de amerikanska militära styrkorna också avser att bedriva verksamhet inom elektroniska kommunikationsnät respektive -tjänster. Under förutsättning att sådana nät och tjänster tillhandahålls enbart till personal inom de militära styrkorna utan betalning kräver tillhandahållandet inte anmälan till PTS enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation – LEK.

Avsnitt 7.2.23 – Tillgång till radiofrekvenser

För att uppnå en effektiv användning av radiofrekvenser och undvika skadlig störning måste användningen av radiosändare planeras och regleras. Det är också nödvändigt för att Sverige ska kunna uppfylla de skyldigheter som gäller enligt traktatet Internationella teleunionens radioreglemente (ITU-RR), bl.a. att Sverige inte får orsaka skadlig störning på andra länders radioanvändning. Mot den bakgrunden finns det i 3 kap. LEK bestämmelser om bl.a. tilldelning av frekvenser och krav på tillstånd att använda radiosändare.

Om det i Sverige används radiosändare på ett sätt som inte är förenligt med den svenska frekvensplaneringen kan det leda till att skadlig störning uppkommer på radiotjänster i Sverige. Dessa kan vara exempelvis luftfartens navigationssystem, järnvägens kommunikationssystem, RAKEL-systemet för polis och räddningstjänst m.fl. samt de allmänna mobilnäten. Risken för detta är särskilt stor om kraftfulla militära radioanläggningar används.

Mot den angivna bakgrunden stöder PTS i princip den föreslagna ändringen i 3 kap. 21 § FEK, vilken innebär att undantag från tillståndsplikten gäller för utländska militära styrkor som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete, under förutsättning att radioanvändningen sker inom ramen för de frekvenser som tilldelats Försvarsmakten. PTS anser dock att den förordningstext som föreslås i promemorian bör ges följande lydelse:

”Utländska militära styrkor som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering är undantagna från tillståndsplikten enligt 3 kap. 1 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation när de använder radiosändare enligt de villkor som har beslutats vid tilldelning av radiofrekvenser till Försvarsmakten enligt 3 kap. 3 § lagen om elektronisk kommunikation, på det sätt som Försvarsmakten bestämmer.”

Förordningstexten tydliggör därmed att de utländska militära styrkornas användning av radiofrekvenser i Sverige måste ske på de villkor som redan har fastställts för Försvarsmaktens radioanvändning.

På s. 275 i promemorian uttalas följande. "Om de utländska styrkorna trots det som angetts ovan ser behov av sådan användning av radiosändare som omfattas av andras befintliga tillstånd, behöver Försvarmakten, inom ramen för frekvensplaneringen eller annars vid behov, informera PTS om detta." PTS vill i den här delen framhålla följande. Om utländska militära styrkor anser att de har behov av att använda radiosändare på ett sätt som inte omfattas av Försvarmaktens befintliga frekvenstilldelningar, är det av största vikt att en sådan användning föregås av noggrann koordinering (samordning) av utländska militära radiosystem med befintliga svenska radiotjänster. I annat fall är risken påtaglig att det kan uppstå skadlig störning på befintlig svensk radioanvändning. Det kan allvarligt skada samhällskritiska radiotjänster. Detta kan vara fallet även om radiosändare används i frekvensband som inte omfattas av tilldelade tillstånd, där det används utrustning som är undantagen från tillståndsplikt.

Mot den angivna bakgrunden anser PTS att utländska militära styrkors användning av radiofrekvenser på svenskt territorium ska ske inom ramen för Försvarmaktens befintliga frekvenstilldelningar. Om det skulle uppkomma behov av förändrad eller utvidgad frekvensanvändning för utländska militära styrkor i Sverige får det hanteras inom ramen för en översyn av PTS beslut om frekvenstilldelning till Försvarmakten.

PTS noterar också Sveriges möjlighet att enligt artikel 29.2 och 29.3 i DCA-avtalet påkalla samråd eller ingående av genomförandeavtal eller överenskommelser om avtalets genomförande. PTS bevakar frågan och är givetvis beredd att lämna bistånd till Regeringskansliet om det skulle uppkomma anledning att inleda ett närmare samråd med amerikanska militära styrkor om de amerikanska militära radiosystem som det kan finnas ett behov att använda i Sverige.

Det kan slutligen nämnas att det på s. 273 f. i promemorian sägs att det inte har meddelats föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av elektroniska kommunikationer under bl.a. krig eller krigsfara. PTS har i juni 2022 meddelat föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2022:11) om säkerhet i nät och tjänster. I föreskrifterna finns det bestämmelser om fredstida planering enligt 1 kap. 11 § lagen om elektronisk kommunikation för totalförsvarets behov av elektroniska kommunikationer.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Dan Sjöblom. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit divisionscheferna Catarina Wretman och Björn Blondell, avdelningscheferna Åsa Möller och Jonas Wessel samt verksjuristen Per Andersson (föredragande). Vid föredragningen närvarade chefsjuristen Karolina Asp och kommunikationschefen Kerstin Karlsson.